

KONKURS HISTORYCZNY DLA UCZNIÓW KLAS IV-VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

ETAP SZKOLNY
16 listopada 2020 r. godz. 9.00

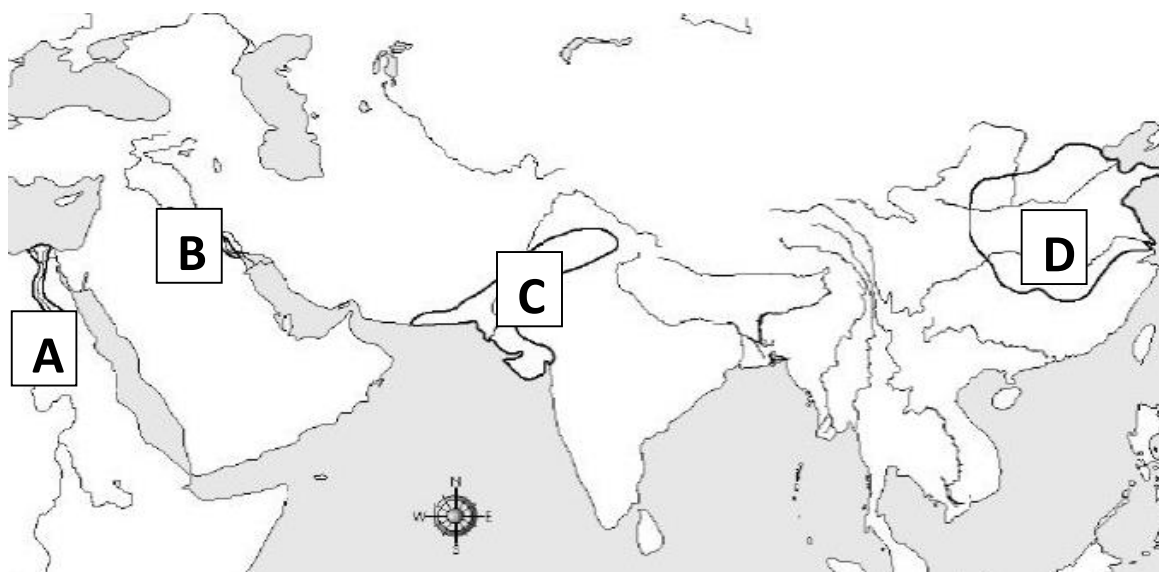
Uczennico/Uczniu:

1. Arkusz składa się z 26 zadań, na których rozwiązanie masz **90** minut.
2. Pisz długopisem/piórem - dozwolony czarny lub niebieski kolor tuszu.
3. Nie używaj ołówka ani korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i napisz inną odpowiedź.
4. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu do tego przeznaczonym.
5. Zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	50	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej/-ego SKK		

Mapa i teksty do zadania 1.

Na podstawie: <https://i.pinimg.com/originals/a5/43/53/a543531a41e36349103a467d4b29174e.jpg>

Tekst I

Fala zainteresowania tą starożytną cywilizacją wytworzyła potężny rynek zbytu, stąd wszędzie można kupić najróżniejsze przedmioty, od łyżeczek ozdobionych głową Tutanchamona, po kafelki do łazienki z dekoracją hieroglificzną.

Na podstawie: <https://www.polskieradio24.pl/89/266/Artykul/170674%2C....-wokol-nas>

Tekst II

Hopliti, najlepsi żołnierze byli przedstawicielami klasy średniej. Falangę rozumiano w owym czasie nie tylko jako szyk bojowy, ale również odpowiedzialność obywatela za innego obywatela. Jakiegokolwiek wyrwanie czy złamanie owego szyku było jednoznaczne z przegraną bitwą.

Na podstawie: <https://www.polskieradio.pl/7/5347/Artykul/1658929...dla-calego-swiate>

Tekst III

Każdy słyszał w o miastach Harappa i Mohendźo-Daro. Cywilizacja rozwijała się w okresie 3000 – 1300 r. p.n.e. na terenach dzisiejszego Pakistanu. Posiadała wspaniałe budowle, religię, wreszcie pismo, którego do dzisiaj nie udało nam się odcyfrować.

Na podstawie: <https://www.polskieradio24.pl/23/266/Artykul/313914,...dobrze-sie-bawili>

Tekst IV

To lud nieznanego pochodzenia, który pod koniec IV tysiąclecia p.n.e. stworzył nad Eufratem i Tygrysem wysoko rozwiniętą cywilizację. Wskazówki badacze znaleźli na zapisanych klinami tabliczkach sprzed 4000 lat. Zapisywano na nich głównie fakty handlowe, utwory literackie i mity.

Na podstawie: <https://www.polskieradio.pl/23/266/Artykul/521175,...trafia-pod-lupe>

Tekst V

W ciągu ostatnich 30 lat w biblistyce doszło do wielkiej przemiany. Historycy zmienili na przykład swoje poglądy dotyczące sposobu życia pasterzy czy koczowników, którzy w drugim tysiącleciu funkcjonowali na terenie Palestyny.

Na podstawie: <https://www.polskieradio.pl/7/15/Artykul/397184.Kod...>

Tekst VI

Z okazji rocznicy urodzin filozofa Konfucjusza, przyjrzymy się jego największej mądrości, czyli cnotom ludzkim. Przeniesiemy się również do jego kraju w starożytności i sprawdzimy, co takiego mieszkańcy doliny Rzeki Żółtej już wówczas wymyślili.

Na podstawie: <https://www.polskieradio.pl/18/4775/Artykul/1516575.Starozytne...>

...../4

Zadanie 1. (0-4 pkt)

Każdemu z obszarów oznaczonych na mapie literami A-D przyporządkuj zapowiedź poświęconej jego dziejom audycji radiowej (Teksty I-VI). W każdym wierszu tabeli zaznacz liczbę, którą oznaczono wybrany tekst.

1.1.	Obszar A	I	II	III	IV	V	VI
1.2.	Obszar B	I	II	III	IV	V	VI
1.3.	Obszar C	I	II	III	IV	V	VI
1.4.	Obszar D	I	II	III	IV	V	VI

...../1

Zadanie 2. (0-1 pkt)

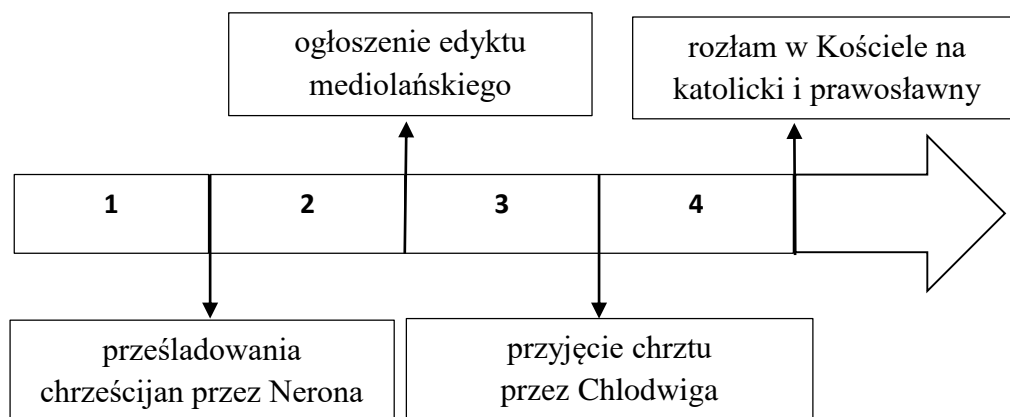
Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Według tradycji rzymskiej Romulus ustanowił w Rzymie królestwo.	P	F
Po wypędzeniu Tarkwiniusz Pysznego w Rzymie ustanowiono republikę.	P	F

Ilustracja i taśma chronologiczna do zadania 3.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/...jpg>

...../1

Zadanie 3. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Władca ukazany na ilustracji panował w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1
- B. 2
- C. 3
- D. 4

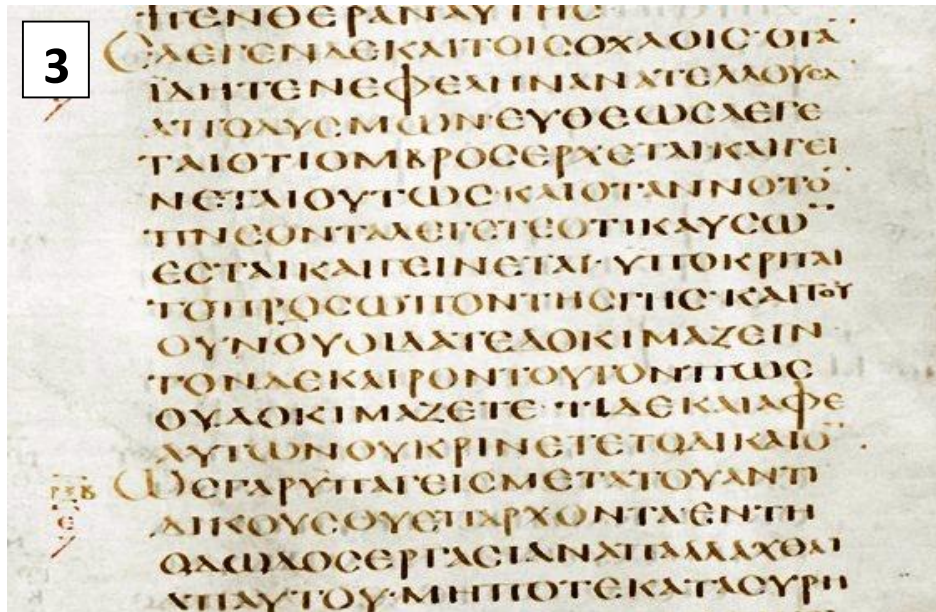

Tekst i ilustracje do zadania 4.

O ludu Księgi! Nie przekraczaj granic twojej religii i nie mów o Bogu niczego innego, jak tylko prawdę! Mesjasz, Jezus, syn Marii, jest tylko posłańcem Boga; i Jego Słowem, które złożył Marii; i Duchem pochodzącym od Niego. Wierzcie więc w Boga i Jego posłańców i nie mówcie „Trzy!”. Zaprzeście! To będzie lepiej dla was! Allah – to tylko jeden Bóg! On jest nazbyt wyniosły, by mieć syna! Oni wzięli swoich uczonych w piśmie i swoich mnichów za panów, poza Bogiem, i Mesjasza, syna Marii.

Na podstawie: <http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Wschodnioznawstwo/Wschodnioznawstwo-r2015-t-n1/Wschodnioznawstwo-r2015-t-n1-s129-141/Wschodnioznawstwo-r2015-t-n1-s129-141.pdf>

Źródło:

<https://euro...pl/app/uploads/2014/10/...-3-660x350.jpg>
https://www.focus.pl/media/cache/default_list/uploads/media/default/0001/19/601f2bd5d262a62a49c8e6795af2692359f0b285.jpeg
<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/bd/...jpg>

...../3

Zadanie 4. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A-C.

Tekst pochodzi ze świętej księgi zwanej **4.1.**____. Została ona napisana pismem widocznym na ilustracji oznaczonej cyfrą **4.2.**____. Cytowany fragment stanowi krytykę wierzeń typowych dla **4.3.**_____.

4.1.   A. Torą

         B. Koranem

         C. Ewangelią

4.2.   A. 1.

         B. 2.

         C. 3.

4.3.   A. islamu

         B. judaizmu

         C. chrześcijaństwa

Mapa do zadania 5.

Na podstawie: *Atlas historyczny od starożytności do współczesności*, Warszawa 2017, s. 20.

Zadanie 5. (0-1 pkt)

...../1

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Na mapie przedstawiono podział terytorialny ziem państwa Franków, który nastąpił

- A. przed wkroczeniem Arabów na Półwysep Iberyjski.
- B. przed koronacją cesarską Karola Wielkiego.
- C. po upadku Cesarstwa Bizantyjskiego.
- D. po upadku Królestwa Longobardów.

Tekst do zadania 6.

Przysłał do mnie król JMość pana Straszewskiego, sługę swego, z listami, prosząc usilnie o darowanie wydry, którą chowaną miałem, tak rozkoszną, że wołałbym był część substancyjnej mojej dać niżeli onę, com ją tak kochał.

Źródło: J. Ch. Pasek, ... *Wybór dla szkół*, Warszawa [ok. 1996], s. 79.

Zadanie 6. (0-1 pkt)

...../1

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Cytowane źródło to przykład

- A. rocznika.
- B. kroniki.
- C. pamiętnika.
- D. żywotu.

Teksty do zadania 7.

Tekst I

W oparciu o regułę św. Augustyna zakon składał się przede wszystkim z ludzi, którzy nie mieli święceń kapłańskich i ich celem nie było duszpasterstwo, tylko działanie na rzecz wspólnoty wiernych dla konkretnego, pożytecznego celu. Charakterystycznym symbolem był czerwony krzyż. Emblemat zakonnicy nosili na białym płaszczu, na lewym ramieniu, trochę powyżej serca.

Na podstawie:

<https://www.polskieradio.pl/39/156/Artykul/1019478,...%e2%80%93zakon...>

Tekst II

Zakon założony w VI w. we Włoszech. Reguła nakazuje harmonijne łączenie wspólnej modlitwy z pracą fizyczną i umysłową. Żyjący w niezależnych organizacjach i samowystarczalnych opactwach mnisi we wczesnym średniowieczu stanowili elitę umysłową Europy Zachodniej. W prowadzonych szkołach, bibliotekach i skryptoriach klasztornych ocalili wiele z dorobku starożytności.

Na podstawie: http://www.edupedia.pl/words/index/show/564610_leksykon_postaci-w_...html

Tekst III

Założony w 1206 r. zakon powstał w celu przeciwdziałania ruchowi katarów i odegrał główną rolę w rozwoju inkwizycji. Mnisi przywiązywali dużą wagę do wykształcenia i gruntownego poznania nauk teologicznych i filozoficznych, dzięki czemu przyczynili się do rozkwitu życia uniwersyteckiego. Zakon wydał wielu wybitnych filozofów i teologów (m.in. Tomasz z Akwinu), kaznodziejów i mistyków.

Na podstawie: <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/...3893695.html>

Zadanie 7. (0-3 pkt)

...../3

Do każdego z opisów zamieszczonych w tekstach I-III przyporządkuj nazwę średniowiecznego zakonu, którego dziejów dotyczy – wybierz ją spośród oznaczonych literami A-G. W każdym wierszu tabeli zaznacz wybraną odpowiedź.

- A. jezuici
- B. joannici
- C. Krzyżacy
- D. benedyktyni
- E. dominikanie
- F. franciszkanie
- G. templariusze

7.1.	Tekst I	A	B	C	D	E	F	G
7.2.	Tekst II	A	B	C	D	E	F	G
7.3.	Tekst III	A	B	C	D	E	F	G

Ilustracje i teksty do zadania 8.

Źródło:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b4/Cath%C3%A9drale_...%2C_20_March_2014.jpg

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b5/...JPG>

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/91/...JPG>

<https://www.historiasztuki.com.pl/ilustracje/...jpg>

Tekst I

Według mnie najpiękniejszym kościołem we Florencji jest Santa Maria Novella. Na początku XV wieku bogaty kupiec florencki zlecił budowniczemu Leone Albertiemu zaprojektowanie nowej fasady, ponieważ pozostawała w stanie surowym. Fasada zachwyca pięknem i została ozdobiona białym, różowym i zielonym marmurem. Zdobią ją wyjątkowe woluty w kształcie litery - S, rozeta na środku, całe dzieło wieńczy szeroki, trójkątny tympanon.

Na podstawie: <https://czarownyswiat.blogspot.com/2018/07/...html>

Tekst II

Widać w jej architekturze cechy późnego stylu romańskiego. Ze względu na przygraniczny charakter miasta katedra posiada kilka elementów średniowiecznej budowli typowych dla obronnej fortyfikacji. Z tamtego okresu pochodzi wspinała wieża. Wielka kopuła podtrzymywana jest przez 16 kolumn, których przedłużenia łączą się w centrum półkolistego szczytu tworząc rozetę. Wnętrze rozświetla 16 okiennic.

Na podstawie: http://hiszpania-portal.pl/...

Tekst III

Fasada jest jedną z nowszych części świątyni. Dolną jej strefę akcentuje szereg siedmiu półkolistych arkad, ponad którymi wznoszą się cztery kondygnacje galeryjek arkadkowych, a ich wąskie półkoliste arkadki spoczywają na smukłych, antykizujących kolumnkach. Trzy symetrycznie posadowione portale mogą wywierać mylące wrażenie trójnawowości kościoła, podczas gdy w rzeczywistości katedra ma pięć naw.

Na podstawie: https://niezlasztuka.net/podroze/...

Tekst IV

Inspirowała już ludzi średniowiecza. Fasada wyposażona została w trzy portale, rozetę, galerię królewską (zespół rzeźb umieszczonych na fasadzie) oraz galerię biforiów (arkadowe okienka podzielone kolumnkami na dwie części). Zastosowanie takich rozwiązań architektonicznych w fasadzie budowli przyniosło jej niezwykłą popularność jeszcze w czasie wznoszenia kościoła. Stała się ona wzorem dla wielu katedr dojrzałego gotyku.

Na podstawie: https://www.podrozepoeuropie.pl/...

Tekst V

Kiedy oglądamy kościół z oddali, jego architektura zdominowana jest przez olbrzymią kopułę nawy, wspartą na ośmiobocznym tamburze z ogromnymi wolutami oraz rzeźbami i zwieńczoną latarnią. Również prezbiterium nakryte jest podobną, lecz znacznie mniejszą, kopułą. Dolna część elewacji kościoła odzwierciedla jego podział wewnętrzny na kaplice otaczające nawę, dominującym akcentem elewacji jest olbrzymi portal wejściowy przywodzący na myśl łuki triumfalne.

Na podstawie: <http://www.zabytkowekoscioly.net/index.php/...>

Zadanie 8. (0-4 pkt)

...../4

Do każdej budowli spośród przedstawionych na ilustracjach oznaczonych literami A-D przyporządkuj odnoszący się do niej tekst, wybrany spośród oznaczonych liczbami I-V. W każdym wierszu tabeli wybierz liczbę, którą oznaczono wybrany tekst.

8.1.	Budowla A	I	II	III	IV	V
8.2.	Budowla B	I	II	III	IV	V
8.3.	Budowla C	I	II	III	IV	V
8.4.	Budowla D	I	II	III	IV	V

...../1

Zadanie 9. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Autorem najstarszej znanej relacji o państwie Mieszka I jest

- A. Jan Długosz.
- B. Gall Anonim.
- C. Ibrahim ibn Jakub.
- D. Wincenty Kadłubek.

Ilustracje do zadań 10. i 11.

Scena I

Scena II

Scena III

Scena IV

Źródło: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 8 i 15; *Drzwi gnieźnieńskie*, Warszawa 1979, s. 6 i 26.

...../1

Zadanie 10. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Powyższe sceny z drzewi gnieźnieńskich dotyczą życia świętego

- A. Piotra.
- B. Pawła.
- C. Wojciecha.
- D. Stanisława.

...../1

Zadanie 11. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym zamieszczone powyżej sceny uporządkowano chronologicznie, to:

- A. scena I, scena IV, scena III, scena II.
- B. scena II, scena III, scena I, scena IV.
- C. scena III, scena IV, scena I, scena II.
- D. scena IV, scena I, scena II, scena III.

...../3

Zadanie 12. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A-C.

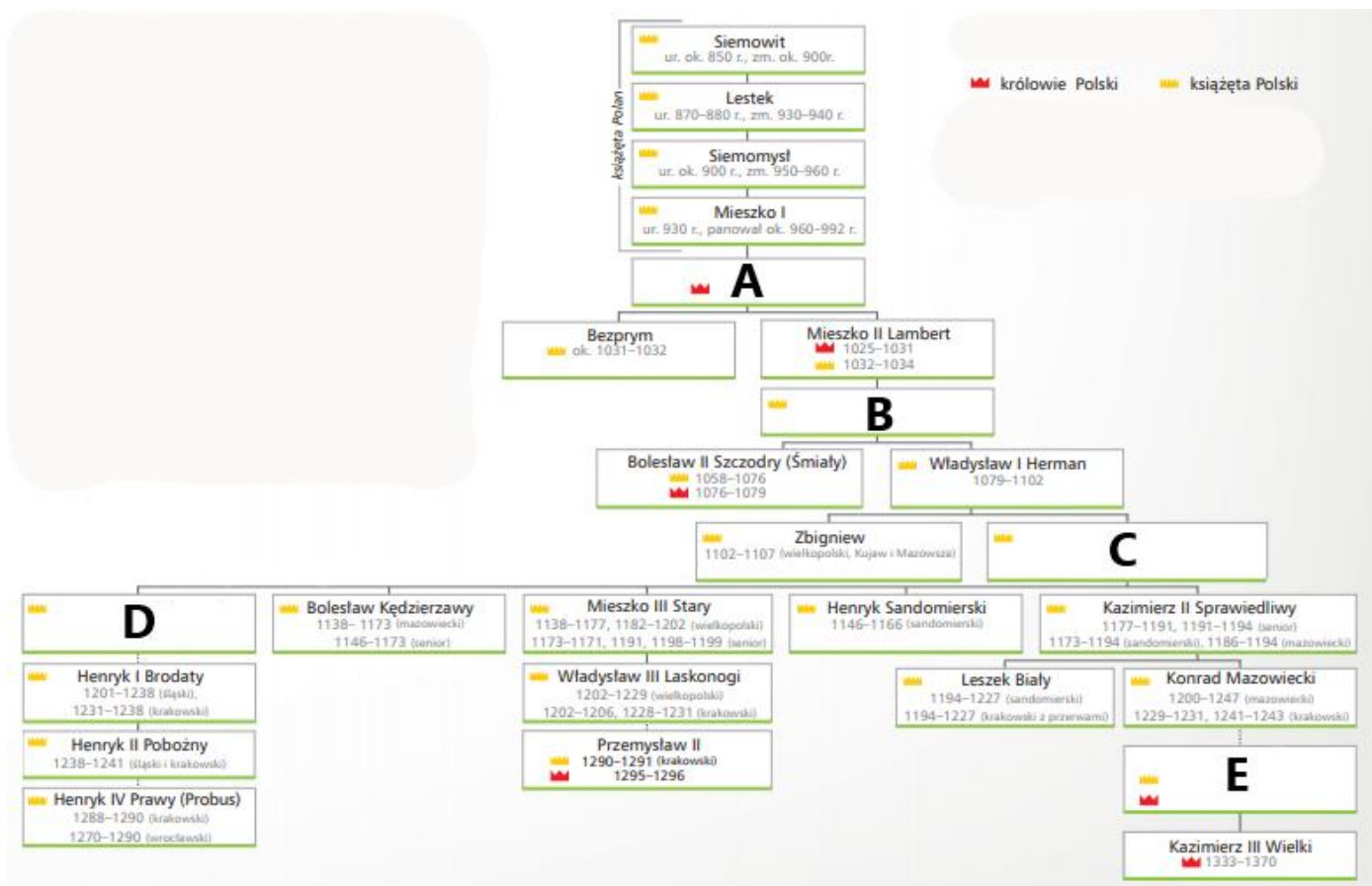
Podczas zjazdu w Gnieźnie utworzono trzy nowe biskupstwa: **12.1.**____. Unger, biskup **12.2.**____, pozostał niezależny od metropolii. Cesarz podarował władcy polskiemu **12.3.**____, co miało być zachętą do nawracania pogan na chrześcijaństwo.

- 12.1.** A. w Gnieźnie, Poznaniu i Krakowie
B. w Poznaniu, Krakowie i Wrocławiu
C. w Krakowie, Wrocławiu i Kołobrzegu
- 12.2.** A. gnieźnieński
B. poznański
C. krakowski
- 12.3.** A. replikę włóczni św. Maurycego
B. pierścień św. Stanisława
C. ramię św. Wojciecha

Tablica genealogiczna i teksty do zadań 13. i 14.

Na podstawie: *Atlas historyczny od starożytności do współczesności*, Warszawa 2017, s. 25.

Tekst I

Cesarz wziął od głogowian zakładników pod przysięgą na takich warunkach, że jeżeli w przeciągu pięciu dni mieszczenie wysławszy poselstwo zdołają doprowadzić do zawarcia pokoju lub jakiegoś układu, to po udzieleniu odpowiedzi, niezależnie od tego, czy pokój zostanie zawarty, czy odrzucony, odzyskają jednak swoich zakładników. [Władca polski] atoli, wysłuchawszy poselstwa o daniu zakładników, uniesiony gniewem, zagroził mieszczenom szubienicą, gdyby ze względu na nich gród poddali – dodając, że lepiej będzie i zaszczytniej, jeśli zarówno mieszczenie, jak zakładnicy zginą od miecza za ojczyznę, niż gdyby, kupując zhańbiony żywot za cenę poddania grodu, mieli służyć obcym.

Na podstawie: ..., *Kronika polska*, Wrocław 1999, s. 136-137.

Tekst II

Przez krótki czas zabawiwszy u Niemców i zdobywszy tam wielką sławę i rozgłos rycerski, postanowił wrócić do Polski. A gdy matka przekonywała, by nie wracał do ludu wiarołomnego i jeszcze niezupełnie utwierdzonego w chrześcijaństwie, i sam cesarz prosił, aby pozostał z nim, chcąc mu nadać nie byle jakie księstwo, odrzekł jako człowiek wykształcony: „Żadnego dziedzictwa po wujach lub matce nie posiada się tak słusznie i zaszczytniej, jak po ojcu”. I zabrawszy z sobą 500 rycerzy, wkroczył w granice Polski, a powoli, zarówno męstwem, jak podstępem uwolnił całą Polskę, zajęta przez Pomorzan, Czechów i inne sąsiednie ludy i poddał ją pod swoje władztwo.

Na podstawie: ..., *Kronika polska*, Wrocław 1999, s. 44-45.

Tekst III

Po ojcu zaś następuje nowy władca, i przywilejem pierworodztwa świetny i następstwem w królestwie wysoko wyniesiony, lecz żądny zaszczytów z jednego powodu, a pychą uniesiony z drugiego. Tym smutniejsze były jego rządy, im więcej poddawał się woli swej żony. Niełatwo bowiem panować nad żoną, skoro raz jej pozwoli się zapanować. Tak więc książę, sam w sobie bardzo ludzki, pod wpływem zawziętości żony wyzbywa się ludzkości. Stłumiwszy w sobie uczucie braterskiej miłości usposabia się wrogo i z okrutną zaciętkością prześladuje małoletnich jeszcze braciszków, a zajmwszy ich dzielnice, postanawia ich wydziedziczyć.

Na podstawie: ..., *Kronika polska*, Wrocław 1996, s. 160-161.

...../3

Zadanie 13. (0-3 pkt)

Do każdego tekstu, którego numer podano w tabeli, przyporządkuj władcę wybranego spośród oznaczonych na tablicy genealogicznej literami A-E. W każdym wierszu tabeli wybierz literę, którą oznaczono wybranego władcę.

13.1.	Tekst I	A	B	C	D	E
13.2.	Tekst II	A	B	C	D	E
13.3.	Tekst III	A	B	C	D	E

...../1

Zadanie 14. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Na tablicy genealogicznej zamieszczono informacje zarówno o postaciach historycznych, jak i legendarnych.	P	F
Z informacji zamieszczonych na tablicy wynika, że w okresie rozbitcia dzielnicowego koronę królewską zdobył przedstawiciel śląskiej linii dynastii Piastów.	P	F

Tekst i ilustracja do zadania 15.

Kiedy podniósłszy prawą rękę chciał ugodzić Tatara, który mu zagroził drogę, drugi Tatar przebił go dzidą pod ramię. [Książę] zwiesiwszy ramię, zsunął się z konia ugodzony śmiertelnie. Tatarzy wśród głośnych okrzyków i chaotycznej, nieprawdopodobnej wrzawy ujmują go i wyciągnąwszy poza teren walki na odległość dwóch miotów z kuszy, mieczem obcinają głowę, zerwawszy odznaki, pozostawiają nagie ciało.

Źródło: Jan Długosz, *Roczniki, czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego*, Warszawa 1974, ks. VII, s. 26.

Źródło: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 35.

Zadanie 15. (0-1 pkt)

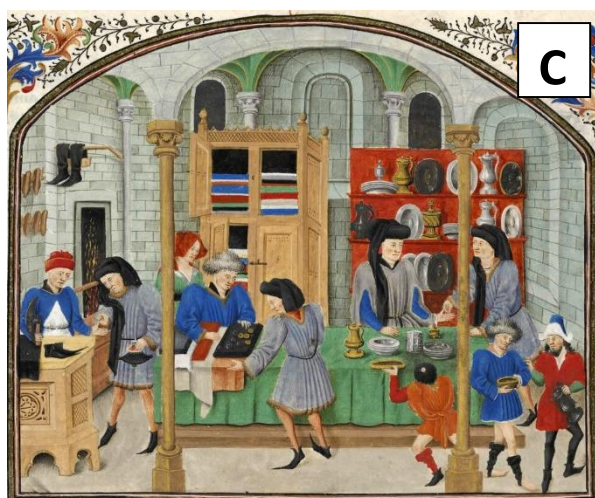
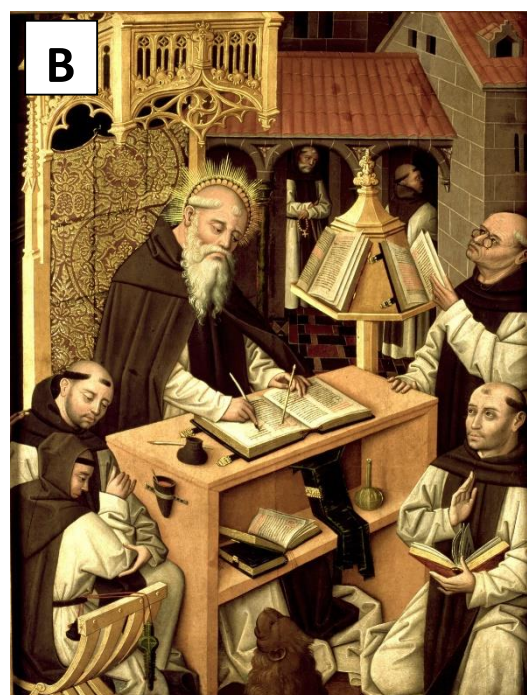
...../1

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W tekście i na ilustracji przedstawiono okoliczności śmierci książąt z linii Piastów wielkopolskich.	P	F
Wydarzenia przedstawione w tekście i na ilustracji miały miejsce w XIII wieku.	P	F

Ilustracje do zadań 16. i 17.

Źródło:

<https://epodreczniki.pl/a/.../D1GxOAPxW>

<https://epodreczniki.pl/a/.../DuY2MNVnp>

<https://epodreczniki.pl/a/.../D1Amcm2V>

<https://epodreczniki.pl/a/.../De7l2EQJb>

...../1

Zadanie 16. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Prawo kanoniczne dotyczyło osób przedstawionych na ilustracji A.	P	F
Prawo składu dotyczyło osób przedstawionych na ilustracji D.	P	F

...../3

Zadanie 17. (0-3 pkt)

Każdemu spośród sławnych Polaków żyjących w średniowieczu przyporządkuj ilustrację odnoszącą się do życia ludzi jego stanu. W każdym wierszu tabeli wybierz literę, którą oznaczono wybraną ilustracją.

17.1.	Mikołaj Wierzynek	A	B	C	D
17.2.	Zawisza Czarny	A	B	C	D
17.3.	Jakub Świnka	A	B	C	D

Ilustracje do zadania 18.

Pod tablicą łaciński napis: Roku Pańskiego MCCCCL Najjaśniejszy Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski wznosił kościół Przenajświętszej Marii Panny z ciosanego kamienia, pamięć której to zasługi i ozdobę jego dzieła roku Pańskiego MCCCCLXIV duchowieństwo wiślickie i lud złotymi wypisali głoskami.

Źródło: https://mnki.pl/wislica/pl/o_muzeum/ciekawostki/tablica_fundacyjna_w_wislicy

Pod tablicą napis: Dla Kolegium Psalterzystów* kościoła krakowskiego ufundowanego przez Władysława Drugiego króla, i Jadwigę, królową Polski, Jan Długosz, kanonik krakowski, na cześć Boga Wszechmogącego, zbudował mnie w roku MCCCCLXXX.

* psalterzysta – osoba śpiewająca psalmy.

Źródło: <http://www.jandlugosz.edu.pl/miejsca-dlugoszowe>

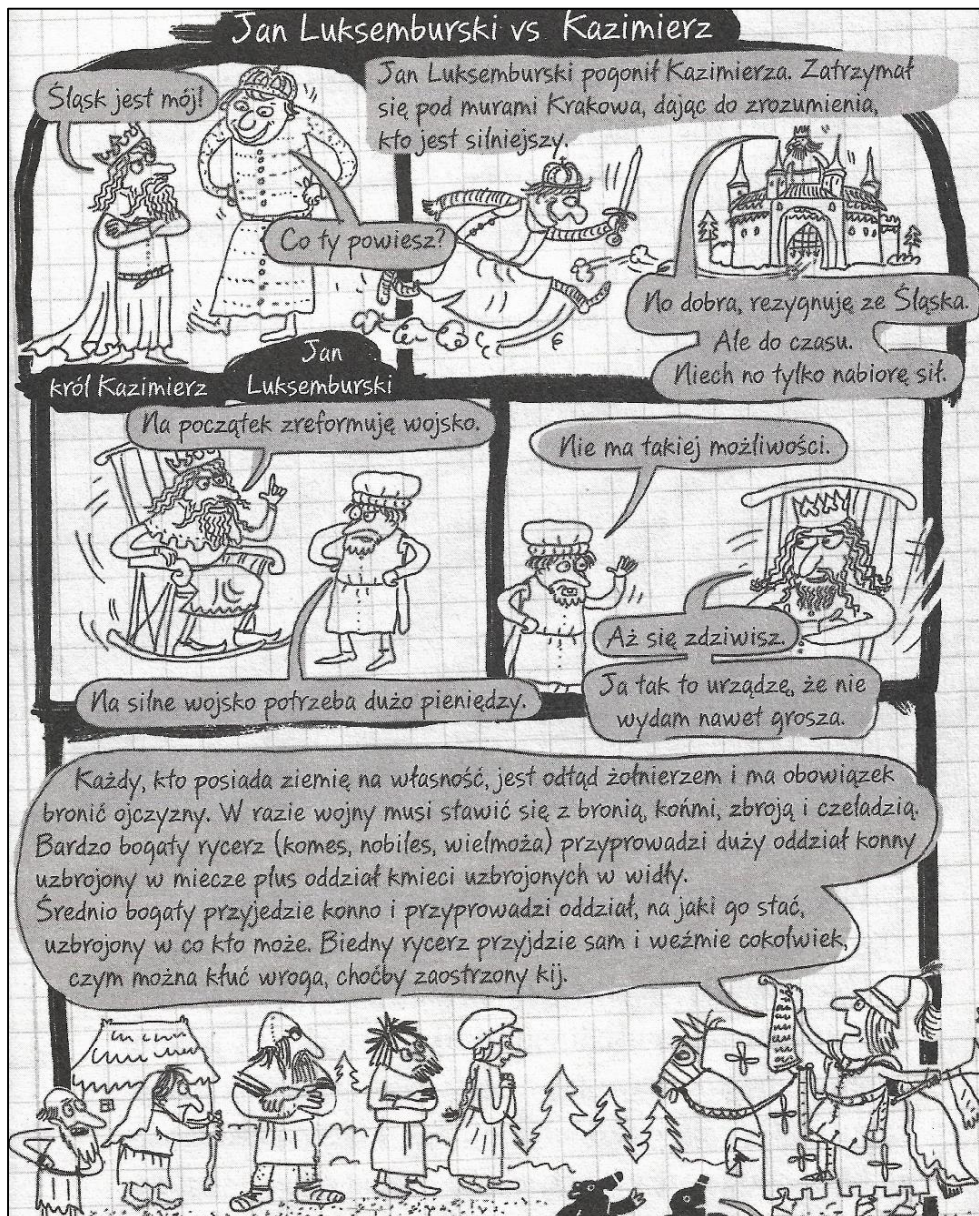
...../1

Zadanie 18. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Tablica z napisem przedstawiona na ilustracji oznaczonej cyfrą 1. powstała wcześniej niż tablica z napisem przedstawiona na ilustracji oznaczonej cyfrą 2.	P	F
Kazimierz Wielki zbudował kościół w Wiślicy wcześniej niż ufundował Akademię Krakowską.	P	F

Ilustracja do zadań 19. i 20.

Na podstawie: G. Bąkiewicz, *Kazimierzu, skąd ta forsa?*, Warszawa 2016, s. 191.

Zadanie 19. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

...../1

Scenka przedstawiona na ilustracji kończy się powołaniem

- A. drużyny książęcej.
- B. wojska zaciężnego.
- C. pospolitego ruszenia.
- D. wojska kwarcianego.

...../1

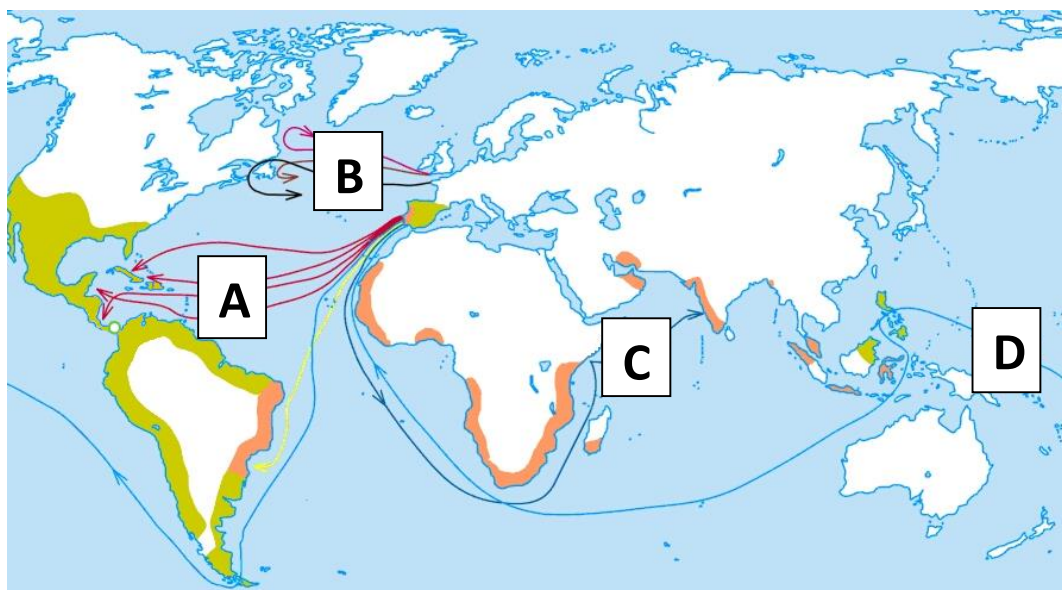
Zadanie 20. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

Konflikt, do którego nawiązuje ilustracja, zakończył się dla władcy Polski

A.	sukcesem,	ponieważ jego przeciwnik	1.	utrzymał panowanie na spornym terytorium.
			2.	został pokonany militarnie przez nowo utworzoną formację wojskową.
B.	porażką,		3.	podpisał pokój, na mocy którego oddał sporną ziemię w zamian za pieniądze.

Mapa i tekst do zadań 21. i 22.

Na podstawie:

https://en.wikipedia.org/wiki/Age_of_Discovery#/media/File:Age_of_Discovery_explorations_in_English.png

Indie zostały odkryte w roku tysiąc czterysta dziewięćdziesiątym drugim, a w roku następnym zaczęli osiedlać się tam chrześcijanie narodowości hiszpańskiej. Weszli Hiszpanie jako wilki i tygrysy, i lwy najsrozsze, wygłodniałe od wielu dni. I od czterdziestu lat do dziś ćwiartują, zabijają, niepokoją, gnębią, męczą i niszczą mnóstwem dziwnych, nowych, różnorodnych, nigdy niewidzianych i niesłyszanych sposobów i okrucieństw.

Na podstawie: D. Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski, *Z archiwum Klio*, t. II, Gdańsk 2007, s. 14.**Zadanie 21. (0-3 pkt)**

...../3

Każdemu odkrywcy wymienionemu w tabeli przyporządkuj szlak jego podróży spośród oznaczonych na mapie literami A-D. W każdym wierszu tabeli wybierz literę, którą oznaczono wybrany szlak.

21.1.	Ferdynand Magellan	A	B	C	D
21.2.	Krzysztof Kolumb	A	B	C	D
21.3.	Vasco da Gama	A	B	C	D

Zadanie 22. (0-1 pkt)

...../1

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wydarzenia opisane w tekście stanowiły konsekwencje wyprawy oznaczonej na mapie literą

- A. A.
- B. B.
- C. C.
- D. D.

Ilustracja do zadania 23.

Źródło: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 72.

Zadanie 23. (0-3 pkt)

...../3

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A-C.

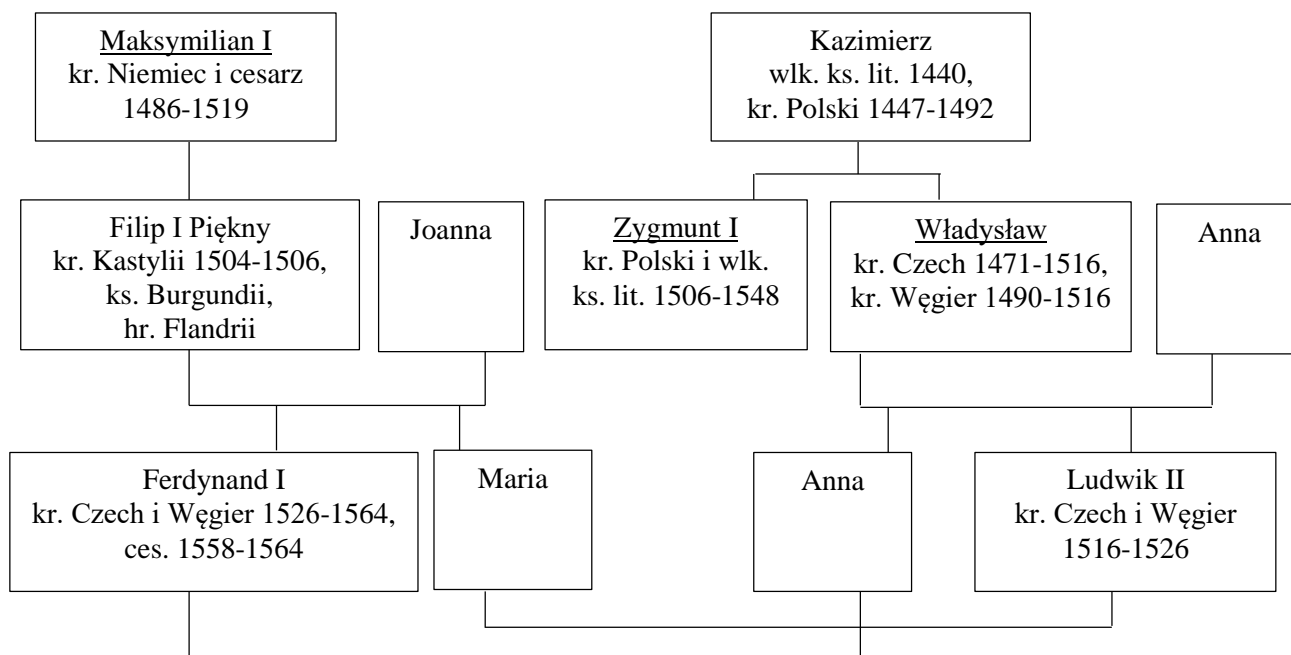
Obraz przedstawia zatroskanie władcy, będące konsekwencją pierwszego rokoszu nazywanego przez historyków **23.1.** _____. Centralną postacią obrazu jest król **23.2.** _____. Do zgromadzonej za balustradą zbuntowanej szlachty przemawia **23.3.** _____, o czym świadczy atrybut leżący na balustradzie.

- 23.1.** A. rokoszem Zebrzydowskiego
B. rokoszem Lubomirskiego
C. wojną kokoszą
- 23.2.** A. Zygmunt Stary
B. Zygmunt III Waza
C. Jan Kazimierz Waza
- 23.3.** A. hetman wielki koronny
B. marszałek sejmu
C. prymas Polski

Tekst i tablica genealogiczna do zadania 24.

W połowie lipca 1515 r. odbył się kongres trzech monarchów w Wiedniu. Owocem kilkudniowych obrad było, obok zobowiązania cesarza Maksymiliana do wycofania się z wrogich dla Polski pozycji wobec wielkiego mistrza i księcia Wasyla III, przede wszystkim zawieszenie dalszej rywalizacji obu domów przez uroczyste zapowiedzi ślubów.

Na podstawie: L. Kolankowski, *Polska Jagiellonów. Dzieje polityczne*, Olsztyn 1991, s. 148.

Maksymilian I – podkreślenie oznacza uczestników zjazdu w Wiedniu w 1515 r.

Na podstawie: J. Tazbir, *Atlas historyczny – szkoła średnia – do 1815 r.*, Warszawa 1999, s. 60-61.

...../3

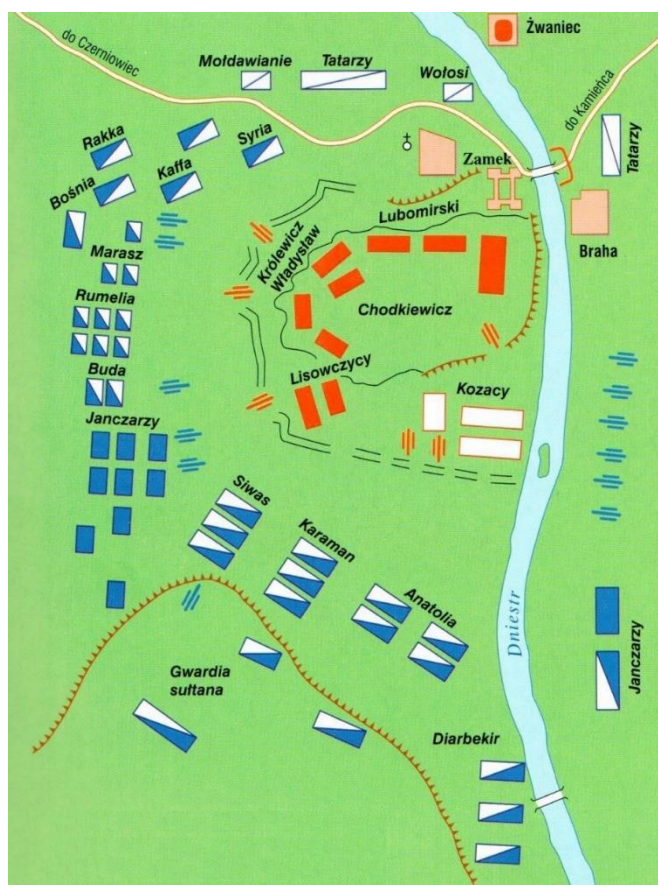
Zadanie 24. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst – przyporządkuj do każdego zdania właściwą odpowiedź spośród oznaczonych literami A-C.

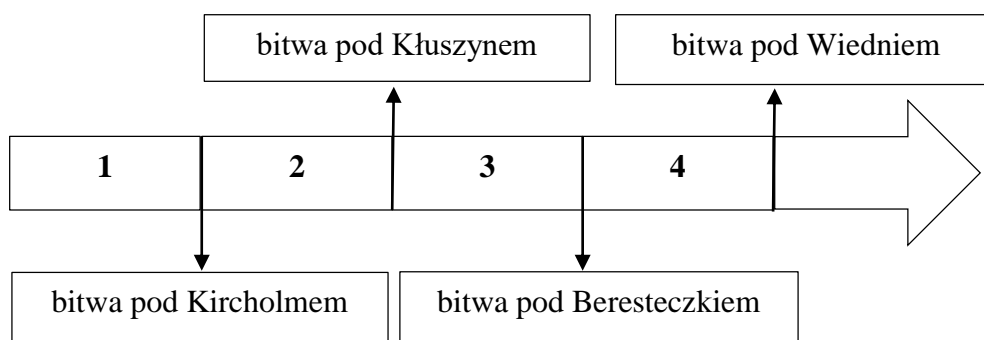
Skutkiem zjazdu wiedeńskiego było rozbitcie sojuszu **24.1.** _____. Przypieczętowaniem układu stało się podwójne małżeństwo **24.2.** _____. Po śmierci Ludwika Jagiellonowie stracili panowanie nad **24.3.** _____.

- 24.1.** A. Habsburgów z Wielkim Księstwem Moskiewskim
B. Jagiellonów z Wielkim Księciem Litewskim
C. Luksemburgów z Zakonem Krzyżackim
- 24.2.** A. wnuków Maksymiliana I i dzieci Władysława Jagiellończyka
B. dzieci Maksymiliana I i wnuków Kazimierza Jagiellończyka
C. dzieci Filipa I Pięknego i dzieci Zygmunta I Starego
- 24.3.** A. Królestwem Polskim
B. Wielkim Księstwem Litewskim
C. Królestwem Czeskim i Królestwem Węgierskim

Ilustracja i taśma chronologiczna do zadania 25.

Na podstawie: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 113.

Zadanie 25. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

...../1

Na planie przedstawiono rozmieszczenie wojsk przed bitwą, którą stoczono w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej cyfrą

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

...../3

Zadanie 26. (0-3 pkt)

Każdej postaci podanej w tabeli przyporządkuj odpowiedni opis. Wybierz go spośród oznaczonych literami A-F. W każdym wierszu tabeli zaznacz jedną właściwą literę.

- A. Podczas potopu szwedzkiego postawił sobie za cel uchronienie Jasnej Góry przed dewastacją. Napisał list do Karola X Gustawa, w którym chciał poddać klasztor w zamian za gwarancję nienaruszalności. Kiedy takiej gwarancji nie otrzymał, stanął na czele obrony twierdzy jasnogórskiej.
- B. Hetman litewski, który odniósł szereg zwycięstw nad Szwedami w Inflantach (m.in. w bitwach pod Kokenhausen, Białym Kamieniem i Kircholmem). Na polecenie Zygmunta III Wazy został mianowany dowódcą połączonych wojsk polskich, litewskich i kozackich w czasie obrony Chocimia przed Turkami w 1621 r.
- C. Dowódca wojskowy, uczestnik walk przeciwko Chmielnickiemu, w czasie wojny polsko-rosyjskiej i potopu szwedzkiego. W latach 1658-1659 dowodził oddziałami polskimi w wyprawie do Danii (m.in. na wyspę Als) przeciw wojskom szwedzkim Karola X Gustawa.
- D. Hetman polny koronny, który w 1609 r. stanął na czele polskiego korpusu wysłanego na pomoc tzw. dymitriadzie. Największe zwycięstwo odniósł w bitwie pod Kłuszynem. W 1620 r., będąc hetmanem wielkim koronnym, poprowadził wyprawę na Mołdawię, ale poniósł klęskę w bitwie pod Cecorą.
- E. Rycerz, uczestnik bitwy pod Grunwaldem, w czasie której prawdopodobnie uratował królewski sztandar. Jeden z sześciu delegatów strony polskiej na sobór w Konstancji, gdzie bronił sprawy Husa, ale też doprowadził do potępienia przez papieża oszczerczego pisma wobec króla Władysława Jagiełły napisanego przez zakonnika Jana Falkenberga.
- F. Kanclerz wielki koronny, który pomógł Zygmuntowi III Wazie w zdobyciu korony polskiej, pokonując wojska arcyksięcia Maksymiliana Habsburga, jednak w 1592 r. wszedł w otwarty konflikt z królem, gdy odkrył, że próbuje on oddać polską koronę Habsburgom w zamian za ich poparcie w walce o tron Szwecji.

26.1.	Stanisław Żółkiewski	A	B	C	D	E	F
26.2.	Stefan Czarniecki	A	B	C	D	E	F
26.3.	Jan Zamoyski	A	B	C	D	E	F

BRUDNOPIS

(zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie)